

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' בא ו' שבט תשס"ד

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 219

פצצים יקרים

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲה (י' א) לֵךְ אֶל פְּרַעֲה לֹא כְּתִיב כֹּאן אֲלֵא בֹא אֶל פְּרַעֲה - כִּי מִן הַקֶּבֶה אֵין הוֹלָכִים, א"א לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ הוּא נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם מֵלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, לִכֵּן אָמַר כֹּאן "בֹּא" בֹּא אֲתִי הֲנִי אֲתָךְ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ.

בֹּא אֶל פְּרַעֲה (י' א) וְאֵל תִּתְּמָה שְׁלֹאֲתִי שְׁאֲמַר פְּרַעֲה ה' הַצִּדִּיק מִמְּשִׁיךְ לְחִטָּא וְהוּא מְשׁוּם שְׁאֲנִי הַכְּבֵרְתִּי אֶת לְבֹ, וְלִמָּה לְמַעַן תִּסְפֹּר בְּאֻזְנִי בִּנְךָ וְכו', נִמְצָא שֶׁהִכָּל לְתוֹעֵלָת.

בֹּא אֶל פְּרַעֲה כִּי אֲנִי הַכְּבֵרְתִּי אֶת לְבֹ וְאֵת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שְׁתִּי אֲתִי אֱלֹה בִּקְרָבוֹ (י' א) וְאִם תֹּאמַר לָמָּה אֲבֵא הָרִי לֹא יִשְׁמַע, לֹזֶה אָמַר הַקֶּבֶה כִּי אֲנִי הַכְּבֵרְתִּי אֶת לְבֹ בְּחִינַת "אֲנִי" הַתְּגַלּוֹת הַקְּדוּשָׁה מְכוֹנָה בְּשֵׁם אֲנִי כִידוּעַ וְזֶה הוּא הַכְּבֵרְתִּי הַלֵּב דִּהֵינּוּ שְׁכָל זְמַן שֶׁלֹא תִהְיֶה הַתְּגַלּוֹת הַקְּדוּשָׁה תִּהְיֶה הַכְּבֵרְתִּי הַלֵּב ...

(מִתְּחִלָּה דְּבָרֵי חַיִּים)

וְלִמַּעַן תִּסְפֹּר בְּאֻזְנִי בִּנְךָ - וְיִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי ה' (י' ב) אִם אֲדָם רֹצֵחַ שִׁיתְקַבְּלוּ דְּבָרָיו צָרִיךְ הוּא עֲצֻמוֹ לְהֵאֱמִין בְּאוֹתוֹ דְּבַר בְּאֻמוֹנָה שְׁלֵמָה וְלִקְשׁוּם עֲצֻמוֹ תַּחֲלִילָה וְאִי יִהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים, וְזֶה פִּירוּשׁ הַפִּסּוּק לְמַעַן תִּסְפֹּר בְּאֻזְנִי בִּנְךָ וְכו' כְּדִי לִקְבֹּעַ הָאֻמוֹנָה אֲצֵל הַבְּנִים הַעֲצָה וְיִדְעַתֶּם - אֲתֵם תִּדְּרֻוּ כִּי אֲנִי ה' ... (אֵהֵא יְהוֹשֻׁעַ) לְמַעַן תִּסְפֹּר - וְיִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי ה' (י' ב) ... דְּבַר זֶה נוֹהֵג תָּמִיד בְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שְׁמַדְבְּרִין וּמִסְפָּרִים בְּנִסִּים וּנְפִלְאוֹת שֶׁל הַבְּחִינָה שֶׁכָּךְ זֹכֵכִין לְתוֹרָה. וְתִלְהָ הַכְּתוּב זֶה בִּזְוָה לְמַעַן תִּסְפֹּר וְיִדְעַתֶּם ...

(שְׁפַת אֲמֵת)

עַד מִתִּי מֵאֲנֵת לְעֵנֶת מִפְּנֵי (י' ב) כְּתַרְגוּמוֹ לְאַתְכֵנְעָא - שְׁבַהֲכֵנְעָה יִכְוֹלִים לְפַעֲוֹל הַכָּל. לֹא רֵאוּ אִישׁ אֶת אַחִיו (י' ג) לֹא חֲשָׁבוּ בְּלִבּוֹ אִישׁ אֶת אַחִיו לְלַמֹּד מִמַּעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, וְאִדְרַבָּה מִמִּצִּיאִים תָּמִיד חֲסִירוֹנוֹת וְקִלּוֹן וְדוּפִי וּמִיפִים מַעֲשֵׂה עֲצֻמָּם, וְלִכֵּן הוֹלָכִים בַּחֲשָׁךְ וְלֹא אוֹר לֵהֵם לִילָךְ תָּמִיד מִמְּדִרְיָנָה לְמִדְרִיגָה, וְזֶה וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתּוֹ כִּי אִם הֵמָּה תָּמִיד מִמְּדִרְגָּה אַחַת וְהוּא רַק בְּבַחֲנִית עוֹמֵד וְלֹא הוֹלֵךְ. וּבְאַמֶּת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּבַחֲנִית הוֹלֵךְ וְכו'.

(אוֹר הַמֵּאִיר)

וְיִהְיֶה חֲשָׁךְ אַפְלָה - לֹא רֵאוּ אִישׁ אֶת אַחִיו ... (י' ג) כְּשֶׁאֲדָם אֵינוֹ רוֹאֵה אֶת הַזּוֹלָת חֲשָׁכָה בַּעֲלוֹם ...

(אֲשַׁכֵּל מֵאֲמָרִים)

וְלִכְלֵ כִּנֵּי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם (י' ג) פִּירֵשׁ בְּאוֹר הַחַיִּים שְׁאוֹתוֹ אוֹר הוּא מֵאוֹר הַגִּנוֹז, לִכֵּן אֵיתָא בְּמִדְרַשׁ קוֹה אֵל ה' (תְּהִלָּתוֹ כו) אֲפִילוּ מֵאָה פַּעֲמִים דִּהֵינּוּ כְּשֶׁאֲדָם מִתְּפַלֵּל עַל אִיזוֹה דְּבַר הַרְבֵּה פַּעֲמִים וְאֵינוֹ נִעְנֶה יִתְפַּלֵּל עוֹד וְלֹא יִתֵּיאֵשׁ, כִּיֵּן שֶׁהִכָּל תְּלוּי בְּאוֹר הַגִּנוֹז וּבְכָל יוֹם הוּא מִתְּגַלֵּה בַּעֲלוֹם כְּדֵאִיתָא בְּזוֹהַר אֲפִשֶׁר שִׁיזְדַּמֵּן לוֹ לְאֲדָם אוֹתוֹ עַתָּה שִׁיתְגַּלֵּה הָאוֹר וּמִיד נַעֲשֵׂה בְּקִשְׁתּוֹ.

וְאֵנַחְנוּ לֹא נִדַּע מַה נַּעֲבֹד אֶת ה' עַד בְּאֻנוּ שְׁמָה (י' ג) אֵין אֲנוּ יוֹדְעִים אִיזוֹה עֲרֵךְ יֵשׁ לְעֹבֹדֶת ה' שְׁלֵנוּ, עַד בְּוֵאנוּ שְׁמָה עַד שְׁנִבָּא לְעוֹלָם הָעָלְיוֹן.

וְלִכְלֵ כִּנֵּי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרְץ כְּלָב לְשׁוֹנוֹ (י' ד) שְׁמַעְתִּי מִרְבִּי רַפָּאֵל ז"ל שְׁאֲמַר שְׁשָׁאֵלוּ לְהַצִּדִּיק מוֹה"ר לִיפֵא מִחֲמַעֲלָנִיק ז"ל מַה יֹּאמַר בְּפִסּוּק זֶה עַל דְּרֵךְ עֹבֵדָה וְהַשִּׁיב הַפִּירוּשׁ לֹא יִחַרְץ אֲדָם, לֹא יִהְיֶה חֲרוֹץ (חֲלוּק לִשְׁנַיִם) רַק כְּלָב יִהְיֶה לְשׁוֹנוֹ וְלֹא אַחַד בְּפֵה וְאַחַד בְּלָב.

וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת כָּל הַמוֹפְתִים הָאֵלֶּה לְפָנֵי פְּרַעֲה (י' ד) אֵף שֶׁהִשִּׁי"ת אָמַר לֵהֵם בְּפִירוּשׁ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעֲה, בְּכָל זֹאת וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ וְכו' הֵם עָשׂוּ אֶת שְׁלֵהֶם. כִּי בְּשִׁלְחוֹת ה' אֵין לְהִתֵּיאֵשׁ אִם לֹא רוֹאִים הַצִּלְחָה בְּרֵאשִׁית הַפַּעֲלוֹה כִּי הִיא דְּרֵךְ הַנְּאוּלָה.

הַחֲוֹדֵשׁ הַזֶּה לָכֵם (י' ד) אֲמַרו חו"ל יִשְׂרָאֵל מוֹנִים לְלִבְנָה אוֹמוֹת הָעוֹלָם לְחִמָּה (סוֹכָה כט) רְמוֹ שְׁאוֹמוֹת הָעוֹלָם יִכְוֹלִים לְהַתְקִיִּים רַק מִתִּי שְׁאוֹר לֵהֵם וּכְשֶׁמֶשׁ שׁוֹקֵעַת חֲדָלִים הֵם לְהַתְקִיִּים, מִשָּׂא"כ יִשְׂרָאֵל חַיִּים וְקִיִּיִּים אֲפִילוּ בַּחֲשָׁךְ וְאַפְלָה, וְזֶה הַחֲוֹדֵשׁ הַזֶּה הַתְּחַדְּשׁוּת הִירָח לָכֵם לְקִיּוֹם.

(שְׁפַת אֲמֵת)

שיחת הרא"ש ז"ל אנוחם אב תשל"א, נכתב ע"י הר"פ כפ' הבנות.

רחימי בני עליה ומועטים הם

בשעה שעושים השתדלות סביב הפרנסה על האדם להעמיק חשוב שעושה מה שעושה רק ברמה של השתדלות (כפי שכל אחד מצווה לעשות) ובפועל צריכים להיות מופשטים מתחושת העשיה כדי שיוכל להשען על אבינו שבשמים ולא לסמוך על עצמו ועל תכונותיו והשכלותיו.

ככל שהאדם מפשיט את עצמו מתחושת העשיה כך ניתן לראות בעליל איך שהשי"ת מתגלה בשלמותו למרות ההסתר פנים. הלא הקב"ה חי וקיים ומאן דיהיב חיי יהיב מזוני, כך שאין הקב"ה עוזב אותנו כלל וכלל. אלא שהקב"ה מצוה על האדם לעשות איזה השתדלות, אמנם אל לו להשען על ההשתדלות כאלו רק מההשתדלות תבא הישועה, אדרבה על החבר להיות מופשט מתחושת העשיה כדי שיוכל לראות בחוש איך שהקב"ה מסובב כל הסיבות מזמין לאדם את פרנסתו בדרך לא דרך כרצונו של הקב"ה, אבל אם יתעקש לראות את הצלחתו בהשתדלות דוקא ולא יהיה נאחז במסובב כל הסיבות בהתבטלות מלאה. הרי הוא בבחינת כח של הס"ד ולא במציאות הוי"ב"ה כי משאיר לעצמו תחושה טובה בעצם ההשתדלות, במצב כזה לא יהיה לרבש"ע ברירה אלא להכניס את החבר במצוקות שונות עד שיהיה נאלץ להתפשט על מנת להגיע לשפלות אמיתי ולהכרת ההשגחה הפרטית המלאה של מסובב כל הסיבות. הרא"ש הדגיש ואמר: אין אנו שונים מאחרים כמו שכל בני האדם צריכים לעשות השתדלות עבור הפרנסה כך אנו צריכים לעשות השתדלות עבור הפרנסה, אמנם אל לנו להשען על ההשתדלות, כי מה אנו ומה חיינו קרוץ מחומר

רבי שמעון בר יוחאי אמר (סוכה מ"ה ע"ב) ראיתי בני עליה ומועטים הם, לפי פשוטו כוונת רבי שמעון בר יוחאי לספר עובדא שראה בני עליה והם מועטים במספר אם הם אלף רשב"י ובנו בתוכם, ואם הם שנים המכוון אליו ולבנו.

קשה לי לחשוב שרבי שמעון בר יוחאי מתכוון לספר שתמיד בני העליה מועטים במספר כי הלא תפקיד עבודת השי"ת שייך לכל אחד ואחד כפי דרגא דיליה. וכאשר האדם ממלא תפקידו למענו נוצר הרי הוא מבני העליה. כי מה זה בני עליה? אלו שממלאים תפקידם בעולם הזה ועולים בחזרה לכסא הכבוד, ואין כל הבדל בין הדרגות השונות שיש במלוי התפקיד אלא שכל אחד ואחד אשר ימלא תפקידו שלמענו נוצר הוא נקרא בן עליה. ואם רשב"י אמר ראיתי בני עליה ומועטים הם, אין בהכרח לומר שחייבים להיות מועטים במספר (אף שהספור בפועל היה על מעוטים במספר-ע"ש) אפ"ל שכוונת המאמר הוא כך: "ראיתי בני עליה" במה ואיך זכו להיות בני עליה? התירוץ הוא "מועטין הם" בזה שנמצאים בהתמעטות, דהיינו שנמצאים תמיד בהכרת השפלות.

התמעטות של בני העליה מקיף את כל מהות החיים. אין פינה בכל מערכת החיים אשר שם הכרת השפלות-ההתמעטות אינו חלק מהם. בכל העניינים ובכל המצבים צריכים תחילה להכיר במציאות האמיתי שאין לסמוך על עצמו כלל אלא על אבינו שבשמים.

הרא"ש הביא דוגמא מהפרנסה. ואמר: "וער דארף נישט קין פרנסה"? (מי לא צריך פרנסה?) הלא כולם צריכים להתפרנס נשאלת השאלה איך להשתדל סביב הפרנסה. מכיון שאצלנו בדרך מטפחים את הכרת השפלות. לכן גם

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מסעי קודש

219
א

בהתמעטות, אין במציאות כלל היכי תימצי שהאדם יצא מההתמעטות ולהיות איזה יש. הכרת השפלות הוא עד הקצה האחרון בלי כל שנוי כי זהו מציאותו האמיתי, ואל יעלה על דעתו של האדם כאשר הפעולה המעשית שעשה ברמת ההשתדלות - סיבה משיגה את מטרתה ומתחברת אל הסובב, או מצליחה למשוך אליה גם את מציאות האדם? האמת אינו כן האדם נשאר כמו שהוא אפס מאופס. ומה שהצליחו לחבר את הסיבה שבפעולת האדם אל המסובב שהוא מציאות הו"י אינו אלא לגלות שגם הסיבה אינו מפעולת האדם (ורק למען הבחירה היה נראה כאלו שהאדם מסוגל לעשות משהו). אלא סיבה הבא ממסובב הסיבות ושעל האדם להחזירו בחזרה אל מסובב הסיבות.

נתאר בעצמנו - הוסיף הרא"ש להביא דוגמא - נותנים צדקה או שלומדים כמה דפי גמרא. בא ונתבונן התבוננות אמיתית מה היתה הסיבה בנתינת הצדקה או בדחף ללמוד כמה דפי גמרא. מי מאתנו יכול לומר שהסיבה לנתינת הצדקה וללמוד היה אך מתוך שאיפה לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו? באמת שהסיבה לנתינת הצדקה וללמוד באה מתוך ספוק או דחף הנובע מאיזה פחד שעלול לקרא לו משהו לא נחמד אם לא יתן הצדקה או שלא ילמד, נמצא שהסיבה ללמוד התורה ולנתינת הצדקה אינו מתוך צדקות בורא ואהבת ה'. אמנם לאחר עשית המצוה יכול האדם להעביר את הסיבה לרבש"ע ולומר הרבש"ע רצה שניתן צדקה ושנלמד. והקב"ה ידע שללמוד לשם שמים ממש לא נוכל וגם לא נוכל לתת צדקה למען כבוד שמו יתברך, מה עשה הקב"ה? הביא לי סיבה מעולם הגשמי פחד או סיפוק. והיא זאת שדחפה אותי לתת צדקה וללמוד, ורק לאחר הלמוד התבוננתי ואמרתי לעצמי שגם הסיבה הוא מאת השי"ת. ועיי"כ שהסיבה

שפל ונבזה שכל מציאותנו אין ואפס ואיך יעלה על דעתו שההשתדלות שלו עושה פרי... ואם תשאל אם כן למה בכלל צריכים לעשות השתדלות אם לא שייך להשען על ההשתדלות. התירוץ הוא שההשתדלות מהוה סיבה מכח הבחירה של האדם אל מסובב כל הסיבות, כדלהלן:

יש סיבה ויש מסובב! והנה האמת הוא שהסיבה אינה מציאות עצמית כלל הלא הסיבה היינו פעולת האדם, והאדם - מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו. ואם כן למה בכלל צריכים את הסיבה? התירוץ הוא שצריכים את הסיבה בשביל המסובב. מפני שאת המסובב לא ניתן לראות בעינים גשמיים בשום אופן כמו שכתוב (שמות יג כ): כי לא יראני האדם וחי, ומכיון שתפקיד האדם להכיר שאין עוד מלבדו. ואם לא יעשה האדם שום פעולה לא תהיה לו שום אפשרות להכיר במציאות הו"י ברוך הוא אפילו בהכרה הפשוטה ביותר, על כן נצטווה האדם להשתדל ולעשות איזה פעולה, ההשתדלות הזאת תקרא סיבה, ומאפשרת לאדם לראות מכח הסיבות את מציאות הו"י ברוך הוא שהוא המסובב.

איך ניתן לראות מכח הסיבות שהוא לכאורה מעשה אנוש את המסובב שהוא מציאות הו"י לא יראני האדם וחי? כבר אמרנו שיש שני מצבים, א. אם האדם מתפשט מתחושת העשיה ומכיר במשך הזמן שגם הסיבה הוא מהמסובב אזי נדבק האדם בהשגחה הפרטית בהתגלות נפלאה מאד. ב. ואם האדם מתקשה להיות מופשט מתחושת העשיה אז מכניס הקב"ה את האדם למצוקות שונות עד שנאלץ להתפשט על מנת להגיע לשפלות האמיתי בבחינת מבשרי אחזה אלקי (איוב י"ט).

ההתמעטות של בני העליה נשארת תמיד

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעבר קודש

219
7

שכך הוא הם נמצאים בפחד תמידי כמאה"כ (משלי כח) אשרי אדם מפחד תמיד, שמא ימשכו לספוק גשמי העלול לרחק אותם ממקור החיים ומשורש הבריאה שהוא דבקות בורא. הפחד דוחף את הצדיק להזרק לאמונה הפשוטה שלית ליה מגרמי כלום והכל מציאות הבורא. נמצא שגם אצל הצדיק קיימת המציאות האנושי והפחד התמידי בכל הרף עין ממש למרות ההשגות הגדולות של לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, כי עדיין הם תלויים בסיבות כלומר בספוק וכדי ואם תלויים בספוק מי יודע היכן עלולים ליפול. לכן נמצא הצדיק בהתמעטות תמידית. כמו שבארנו ראיתי בני עליה אף שהם כבר בדרגת בני עליה-צדיקים ומועטים הם ובכ"ז נמצאים בהתמעטות כי מציאות אנוש אינו משתנה. עד לשלמות הבריאה שאז יתגלה כבוד שמים במלא עוזו ותפארתו כמו שכתוב (ישעיהו י"א) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

הגשמית הפכה להיות כח אלקי. והאדם נשאר כל הזמן אפס מאופס, העובדא היא שהאדם זקוק כל הזמן לסיבות גשמיות על מנת שיעשה משהו גשמי אשר אח"כ יוכל להפכו להיות רוחני כמו שאמרו חז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לשמה. (פסחים נ) מדויק הלשון לעולם כי לא יתכן אחרת. ולמה? כי האדם נשאר תמיד "גארנישט און נישט" (כלום וכלום).

בעצם גם הצדיק אינו מתחבר אל הרבש"ע רק דרך הסיבות (כי הלא לא שייך להתחבר ישירות אל המסובב מפני שלא יראני האדם וחי) אלא שההבדל בין הצדיק לכל בני אדם הוא במהות הסיבה, הסיבה פחד וסיפוק. לצדיק הסיבה התענוג בזה שנעשה נחת רוח לבורא יתברך שמו. כך שגם הצדיק נמצא בהרגשת השפלות העצמי בזה שמכיר שזקוק לסיבה הנקראת "ספוק" לכן אין להם על מה להתגאות הלא גם הם תפוסים בספוק. ומכיון

שהשמחה במעונם

הר"ר שמואל כץ ומשפ' להולדת הנכד

הר"ר שמעון ברזבסקי ומשפ' לאירוס' הבן

הבה"ח חיים ברזבסקי לאירוסיו

הבה"ח מרדכי גודל לאירוסיו

הר"ר מרדכי קורנפלד ומשפ' לנישואי הבת

הר"ר מנחם מלר ומשפ' לנישואי הבת

הר"ר משולם מורגנשטרן ומשפ' להולדת הנכד

הר"ר יוסף מורגנשטרן ומשפ' להולדת הבן

הר"ר חיים בער וויזר ומשפ' להולדת הנכד

ה"ל ע"י
משרכת החברותא
רח' שני 3
02 - 5829688 ☎
02 - 5325477 :פקס
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

כוס תנחומים

להר"ר דוד דרלי ומשפ' הי"ד

על פטירתה ברמי ימיה של אשתו האשה הצדקנית החשובה

מרת דניאלה בת משה ע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

